

BIBLIOTHECA
PIGONIANA

| T O M I V

*Literackie
Krosno*

Bibliotheca Pignoniana

Karpacka Państwowa Uczelnia w Krośnie

BIBLIOTHECA
PIGONIANA

| TOM IV

KROSNO 2020

BIBLIOTHECA
PIGONIANA

| T O M I V

Literackie Krosno

Wydanie drugie, poszerzone i uzupełnione

Praca zbiorowa pod redakcją

Joanny Kułakowskiej-Lis

Piotra Łopatkiewicza

Wydawnictwo Humanistyczne Pigionium

Karpacka Państwowa Uczelnia w Krośnie

Bibliotheca Pigioniana
tom IV

Redaktor serii
prof. dr hab. Grzegorz Przebinda

Recenzenci
prof. dr hab. Albert Gorzkowski
prof. dr hab. Renata Przybylska

Korekta
Agnieszka Rymarowicz

DTP
Inter Line SC, Piotr Hrehorowicz, Małgorzata Punzet

Projekt graficzny i projekt okładki
Piotr Hrehorowicz

Materiały ilustracyjne
Zbiory Muzeum Narodowego w Krakowie
Zbiory Narodowego Archiwum Cyfrowego
Archiwum PWSZ im. Stanisława Pigionia w Krośnie
Łukasz Rak
Zbiory własne autorów

ISBN 978-83-64457-63-0

© Karpacka Państwowa Uczelnia w Krośnie

Druk i oprawa
Oficyna Drukarska Jacek Chmielewski

Wydawnictwo Humanistyczne Pigionianum
Rynek 1, 38-400 Krosno
<https://kpu.krosno.pl/wydawnictwo-pigionianum>

Wydawca
Karpacka Państwowa Uczelnia w Krośnie
Krosno 2020

Spis treści

- Joanna Kułakowska-Lis
- 9 Literackie Krosno – struktura powiazań**
- Franciszek Ziejka
- 13 Karol Wojtyła – Jan Paweł II i „Mała Ojczyzna” profesora Stanisława Pigonia**
- Krzysztof Pleśniarowicz
- 35 Tradycje teatralne Krosna**
- Piotr Łopatkiewicz
- 49 Jacek Łopacki z Krosna w elicie społecznej i intelektualnej Krakowa drugiej połowy XVII wieku**
- Krystyna Szajna-Dec
- 73 Andrzej Lenik i Andrzej Szajna – krośnianin i jaślanin – roczniki 1864, 1865**
- Renata Gadamska-Serafin
- 87 Krosno w konwencji gotyckiej (Murdelio Zygmunta Kaczkowskiego)**

- Wojciech Gruchała
113 **Stanisław Szczepanowski jako bohater literacki**
- Jan Tulik
137 **Cichy i wielki. O życiu i twórczości Franciszka Pika-Mirandoli**
- Leokadia Styrz-Przebinda
159 **Podkarpaciem urzeczony. Ziemia krośnieńska i jej okolice
w zaczarowanym kręgu poezji Białoszewskiego**
- Andrzej Gałowicz
183 **Bo co trzeba sercu nad blask muzyki i słów?
Jana Tulika świata otulanie w *Sonetach*
*na użytek domowy***
- Zofia Bartecka-Prorok
203 **Krosno – między rozstaniem a powrotem. Przestrzenie
egzystencjalnej interferencji w wierszach krośnieńskich poetów**
- Tadeusz Łopatkiewicz
217 **Jan Zych (1931–1995). Dwadzieścia lat życia
między Korczyną a Krosnem**

Joanna Kułakowska-Lis

Literackie Krosno – struktura powiązań

Poszerzony i zmieniony tom *Literackie Krosno*, który oddajemy w ręce czytelników, to zbiór artykułów monograficznych, zainspirowanych konferencją, która odbyła się w kwietniu 2014 roku w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Stanisława Pigonia w Krośnie, wzbogacony o nowe teksty ściśle związane z podjętą tematyką. Nie tylko podejmują one ciekawe zagadnienia dotyczące dawnej i współczesnej kultury Krosna i szerzej rozumianego Podkarpacia, wybitnych postaci związanych z Krosnem, obrazu miasta w literaturze, ale też są w wyjątkowy sposób i na różnych płaszczyznach powiązane. I jest to coś więcej niż tylko prosta paralela wynikająca ze wspólnoty tematu.

Inaugurujący obrady sprzed sześciu lat referat prof. dra hab. Franciszka Ziejki w swej głównej części ukazał, w oparciu o mało znane szczegóły, kwestię relacji między wywodzącym się z podkrośnieńskiej Komborni Stanisławem Pigoniem, patronem uczelni, a Karolem Wojtyłą, dziś już św. Janem Pawłem II. W istocie jednak wystąpienie to, co szczególnie wyraźnie widać w niniejszej publikacji, stało się jakby wstępem do całej konferencji, poprzez wzmianki o postaciach, wydarzeniach, miejscach, które pojawiły się – już jako tematy główne – w kolejnych referatach. Na takiej zasadzie zafunkcjonowali tu i Franciszek Pik-Mirandola, i Jan Szczepanik, przewinęła się historia Oświęcimów, a także wiele innych wątków. Nie sposób w tym momencie nie wspomnieć, iż autor wystąpienia i artykułu, wybitny historyk literatury, rektor Uniwersytetu Jagiellońskiego, związany też z krośnieńską uczelnią, zmarł w 2020 roku, pozostawiając niemożliwe do zapewnienia miejsce w polskiej nauce.

Koincydencje pomiędzy wystąpieniami okazały się zresztą jeszcze głębsze. Oto referat o zapomnianym, urodzonym w Krośnie poecie, tłumaczu, prozaiku, Franciszku Piku-Mirandoli, wygłosił również poeta – Jan Tulik, którego twórczość z kolei stała się przedmiotem rozważań dr Andrzeja Gałowicza i dr Zofii Barteckiej-Prorok. Andrzej Gałowicz zajął się cyklem sonetowym Jana Tulika, natomiast Zofia Bartecka-Prorok rozważała dychotomię rozstań i powrotów, materią swej refleksji czyniąc wiersze krośnieńskich poetów – Jana Tulika właśnie, Jana Belcika i Wacława Turka. Warto wspomnieć, że bohaterowie wystąpienia siedzieli na widowni. Przywołany został tu również wywodzący się z podkrośnieńskiej wsi Jan Zych, którego młodości obszerne i wnikliwie udokumentowany artykuł poświęcił dr Tadeusz Łopatkiewicz. Krośnieński poetycki parnas uzupełnił zaś Miron Białoszewski – jego pobyt w tym regionie Polski oraz związane z nim utwory stał się tematem artykułu dr Leokadii Styrzch-Przebindy.

Legenda o rodzeństwie Oświęcimów oraz obraz Krosna w konwencji gotyckiej powróciły w referacie dr Renaty Gadamskiej-Serafin. Badaczka zajęła się powieścią Zygmunta Kaczkowskiego *Murdelio*, prowadząc słuchaczy ulicami miasta nad Wisłokiem tropem literackich tajemnic. Nie od rzeczy wydaje się w tym miejscu wzmianka, że autorem zbioru literackich legend krośnieńskich jest również Jan Tulik.

Tak jak razem z Kaczkowskim schodziliśmy do krypty w kaplicy przylegającej do kościoła Franciszkanów, tak dr Piotr Łopatkiewicz zaprosił słuchaczy do krośnieńskiej fary, by – wychodząc od tablicy nagrobnej w tejże świątyni pomieszczonej oraz znajdującego się niegdyś w kościele obrazu fundacyjnego – przedstawić dzieje rodu Łopackich, na czele z najwybitniejszym jego przedstawicielem – Jackiem, należącym już do siedemnastowiecznej elity Krakowa i rzadko z Krosnem kojarzonym. Zagadnienia również związane z historią sztuki podjęła dr Krystyna Szayna-Dec, przywołując sylwetki wybitnych rzeźbiarzy przełomu XIX i XX wieku: Andrzeja Lenika i Andrzeja Szajny. Ten drugi zresztą był dziadkiem Autorki.

Inną bardzo ciekawą postać oraz jej literackie kreacje zaprezentował dr Wojciech Gruchała. Zajął się bowiem Stanisławem Szczepanowskim, jego intrygującą biografią oraz literackimi reminiscencjami słynnego skandalu, w który zamieszany został ten wybitny społecznik, przedsiębiorca i polityk. Należy dodać, że znaczącą rolę w przywoływanych utworach odgrywało miejsce – okolice Krosna, w czasach naftowego boomu, oraz wspomnieć, że wątki związane z podkarpackim przemysłem naftowym

Bibliotheca Pigioniana
Seria Wydawnictwa Humanistycznego Pigionianum
Karpackiej Państwowej Uczelni
im. Stanisława Pigionia w Krośnie

- TOM I Stanisław Pigoń, *Z Komborni w świat. Wspomnienia młodości. Wspominki z obozu w Sachsenhausen (1939–1940)*, wprowadzenie i komentarze w opracowaniu Czesława Kłaka, Krosno 2019, ss. 576, ISBN 978-83-64457-57-9
- TOM II *Robert Wojciech Portius – krośnieński mieszczanin, kupiec i fundator. Studia z dziejów diaspory szkockiej na ziemiach Rzeczypospolitej oraz relacji polsko-węgierskich w dobie nowożytnej.* Praca zbiorowa pod red. Piotra Łopatkiewicza, Grzegorza Przebindy i Władysława Witalisza, Krosno 2019, ss. 166, ISBN 978-83-64457-47-0
- TOM III *Gustaw Herling-Grudziński. Między Wschodem a Zachodem.* Praca zbiorowa pod red. Grzegorza Przebindy, Bartosza Gołąbka i Wojciecha Gruchały, Krosno 2020, ss. 352, ISBN 978-83-64457-58-6

ISBN 978-83-64457-63-0

9 788364 457630

Karpacza Państwowa Uczelnia w Krośnie